

Звіт з 4-го Собору Укр. Прав. Церкви в Канаді. ЯКИЙ ВІДБУВСЯ В ЙОРКТОНІ 16 І 17 ЛИПНЯ, 1924

(Докінчення).

Після промови Вископр. Владика-посол Бачинський між іншим поставив питання: 1) Чи Українська Православна Автокефальна Церква вважає себе частиною Вселенської Православної Церкви? 2) Чи без признання верховних авторитетів Всел. Церкви може вона існувати?

На те відповів Впреосв. Владика: — Українська Православна Церква не зробила й одного кроку, що противлясь засадам Всел. Прав. Церкви. Сама московська церква пробувала порозумітись, як з православною церквою, а й недавно ждала умов для порозуміння. Сим вона признала правність Української Православної Церкви.

Дальше — в мене є зносини з патріярхами Сходу. Та треба пам'ятати, що вартість церкви ґрунтується не на признанні, але на роботі. Коли-ж будемо сильні роботою, то нас всі признають. (Оплески). Треба отже, щоб найперше ми самі себе признали і взялися до праці. Побачать роботу і признають. Чи буває, що хтось збудував хату і тоді йде до сусіда просити признання, що то його хата? (Оплески). Тепер Всел. Собору ще не було, отже про нас і не говорено.

Бач.: Отже нашої церкви не признано?

Панна Кононенко: Нас признала чеська церква!

Бач.: А хто признав чеську?

Мих. Стечишин: Признав сербський православний патріарх. А дальше — митроп. Германос передав формально управу Укр. Прав. Церкви Владисі Іванові, отже тим самим признав. Передання юрисдикції становить признання!

Стечишин ще поясняє, що саме святокупство, яким Москва купила давню Укр. Прав. Церкву, дає Українцям повне право собою клопотатись і своє церковне життя після своїх потреб будувати. Сею купівлею нас поставлено в ряд невідмінних, а кожний невідмінник морально зобов'язаний вибавитись на волю. Сього вимагає закон життя і закон божий.

Були ще малі питання, уваги і пояснення, що зводилися до вище наведеного.

Після того наступила перерва на вечір. По вечері наради велися в несприятливості Владика.

По вечері виступало з бесідою багато бесідників — о. Савчук, делегат з Айтуни, а за тим п-на Х. Кононенко, що в 1924 р. приїхала до Канади з Чехословаччини. Вона сказала між іншим:

— Нам в Чехословаччині тутешня ваша церковна робота не була близьке відоме. Коли я їхала, мені якраз пригадували, щоб тут починати українську церковну роботу, та бачу, що тут більше робиться, як ми сподівалися. Там церковна справа не поставлена так остро, як тут, однак робота робиться. Одню там, що на Закарпатті нарід ще дуже не свідомий. Там зорганізувалось укр. прав. Брацтво св. Кирила і Методія заходом проф. Біднова і вибрано осідком Подебради. Богослуження відбуваються в каплиці, подарованій правительством. Священник приїздить з Прикарпатської Русі. Справа церковна йде там до кращого. Школа, що тамошнє Брацтво дотепер не порозумілось з тутешньою церковною роботою. Тепер вже зможу їх по всьому поінформувати.

Дальше забирають слово інші бесідники, між ними л. В. Габора з Канюри, який між іншим сказав:

В Канаді я 22 роки і церква мені завжди була дорога. Я завжди бажав, щоб наш нарід йшов тою дорогою, яку вказав Христос.

Одні звали мене доси великим прихильником духовенства, другі во роком, а на ділі не всі розуміли мене. Для добрих я був добрий, для злих злий.

Від довгого часу я страив був

надію на краще, однак жинішній асі ми однаково раді і тому можемо кався того, чого бажав. І я вірю, що Собор привернув мою віру. Я дочекастися: З нами Бог!

Колись інтелігенція обминала церкву, отже і нас. Кому ж? Може і то му, що церква не була наша. Тепер інтелігенція йде з церквою, отже і з нами і тому можемо ще раз заспівати: З нами Бог!

Бачив я кількох православних епископів, але не бачив нічого подібного, як бачу нині. І я вірю, що від тепер наша справа йде певним кроком. Наша робота має тепер о що опертись.

Кулачковський звертає увагу, що треба би приступити до вирішення справи єпископа і просити пояснення з канонічного боку, коли щось потрібне.

Священник Савчук відповів: Консисторія на Соборчику 21 і 22 мая 1924 розглянула справу канонічності й однодушно згодилась, що Автокефальна Українська Православна Церква нічого неканонічного за собою не має. Коли ходити о поставлення митрополита Липківського, то подібний спосіб поставлення був в Александрійській церкві до Першого Вселенського Нікейського Собору, що був 325 р., а навіть якийсь час і після того. Сю справу на Соборчику ми широко розглядали і в наших руках є для цього багато матеріалу який завжди можна використати, коли буде треба.

Голос вабирав ще дехто і по довгих дискусіях прийнято одноголосно резолюцію, щоб попросити Вископр. Владисі Іванові приїхати Українську Православну Церкву під свій духовний провід. Успіху, які рішення зі сторони Собору передати новому Архипастиреві, подібні, як бул і з митр. Германосом — щоб обі сторони захотіли повне право самостійності і працювати разом руководячись почуттям обов'язку і вітмогами загальної справи.

Коли 12-гої години вночі, коли прийнято загальну згоду, повідомлено Впреосв. о. Івана про рішення зібраних і попрошено, щоб прийшов.

Недовзі Владика з'явився на сцені і зібрани привітали його уже як того, хто має стати їх Провідником.

Впреосв. Владика прийнявши до відома ще раз однодушне рішення Собору, виголосив довшу бесіду в якій дякує за довіру; висловлює, що буде всіми силами берегти повірену йому справу і визнає всіх до найширшого співділення в будучій церковній роботі.

Крім того говорило ще кількох бесідників. Дальше оголошено, що другого дня буде архиєрейська Служба Божа і зібрани розійшлися на спочинок.

ДРУГИЙ ДЕНЬ.

Другий день Собору розпочався архиєрейською Службою Божою, в якій брало участь також дев'ять священників. Торжество було незвичайно величаве само собою, а ще більше тим, що присутні були свідомі, що се вперше молились з ними їх Владика, якого не прислав їм хтось чужий не радячись з ними, але мають, того, кого самі уважають відповідним на церковного провідника. Свідомі що мають того, хто приїхав з тої України, де відновилася наша прапрадідна Православна Церква, що робить нині велику роботу для визволення України з чужих кайдан. Підчас Служби Божої поставлено двох священників, о. Савчука і о. Кудрика в чин протоєреїв.

Богослуження протянулось довго і наради сего другого дня почалися по полудні.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД ПО ПОЛУДНІ.

Першим на чергу прийшов вибір Консисторії на слідуючий рік і вибрано з священників: оо. Савчука Кудрика, Киричка і Самія, а з світських: дд. Мих. Стечишина, І. Семіюка і Ф. Гаврилюка.

Приходить на чергу справа фінансова і д. Свистун зауважує, що:

— Доки церква удержується народом, доти вона служить народові. І є народна Церква, що бере поміч від чужих, є чужою. Кожний чужий, що дає гроші, дає з обчисленням, що відбере їх з процентом. Ми своє мусимо самі підтримувати, тоді вона буде наша.

Вископр. Владика пояснює, як фінансова справа лагодиться в Злучених Державах.

Добр. Семенюк висуває думку що кожний член церкви (жовда і о дин) повинна давати на Дієцезанний Фонд одного долара річно. Крім того позасновувати парохіяльні брацтва і Брацтво повинно би давати 15 дол. річно.

о. Савчук порушив справу рапортів і звітів священників і громад до Консисторії. Се потрібне на те, щоб за 10—20 років можна було буть кому отримати потрібні інформації, як також, щоб знати стан дієцезії. Початок сього зроблено сего літа розіславши до урядів громад і священників відповідні квестіонари. Ті громади, котрі квестіонар ще не виповнили, повинні зробити се якнайскоріше.

Добр. І. Кулачковський спинається над тим, як збирати гроші там, де нема ще зорганізованої громади і піддає гадку, щоб поодинокі члени церкви зацікавилися сим, кожний в своїм окрузі.

Свистун зауважує, що ми маємо два тіла: Брацтво і Консисторію; Парохії зорганізовані повинні слати гроші до Консисторії, а Брацтва або Сестрицтва повинні наложити на себе добровільний податок і збирати гроші зокрема, не мішаючися в справи парохії.

Сліпченко піддає гадку, щоб головний Виділ Брацтва виготовив відзнаку, яку повинен носити кожний член Брацтва. Розподілено відзнаки, малиб зайнятися локальні Брацтва.

По сім наступила збірка жертв на дієцезальний фонд, та від громад як і від приватних осіб.

Після сього наступила 15-хвилинна перерва в нарадах, по якій предсідатель покликав до слова паню А. Стечишину, делегату від Жіночого Товариства при Укр. Прав. Церкві в Вінніпегу, зауважуючи, що се є надзвичайно добрий знак, що наше жіноцтво почало брати активну участь в церковному житті, і гратиме в Жіночому Товаристві за те, що воно вислало на Собор дві делегатки, а то паню Стечишину і паню Свистун.

Пані Стечишину привітала Собор від Жіночого Товариства і переповніла коротко про розвій і діяльність сього товариства. Товариство розвивається як найкраще, і є дуже активне на доказ чого може послужити факт, що воно збрало в протягу свого шість місячного існування око до тисячу доларів на укр. прав. церкву в Вінніпегу. На закінчення вона апелює до укр. православного жіноцтва організуватися в товариства.

Дальше говорила п-ні Свистун про значіння жіночих товариств, чи сестрицтв. Жіноцтво може дуже багато спричинитися до розвою нашої церкви. Релігійне апелює й захоплює жінок більше чим муштин. Дальше релігійне виховання дитини є в руках мам, — отже кожда мати мусить обов'язково інтересуватися церковним життям. В чужих народів жіноцтво відіграє дуже велику роль в соціальному житті. В нас повинно бути так само. Жіночі товариства дуже легко організувати. Цілі і задачі таких товариств є:

1) Витворити товариство, а то й родичне почуття між членками товариства.

2) Дбати о релігійну, недільну школу для дітей, яка повинна бути при кожній церкві.

3) Виховувати релігійного і патріотичного духа в молодіжці.

4) Нести матеріальну поміч убогим.

5) Відвідувати і доглядати хорих.

6) Нести матеріальну поміч своїй церкві.

Семен Михайлюк зауважує, що

при кожній церкві є сестрицтва тільки, що їх діяльність не є задосить розширена.

Свящ. Савчук висказує похвалу Жіночому Товариству в Вінніпегу, висловлює надію, що українське православне жіноцтво по цілій Канаді піде за його приміром.

ВНЕСКИ І УХВАЛИ.

Савасій і Білавчук: щоб справу духовного семінарія передати до достаточного вирішення Виділові Брацтва і Консисторії.

Свящ. Савчук і Бабяк, — що кожний вірний Української Греко-Православної Церкви має моральний обов'язок передплачувати і поширювати „Православний Вісник“.

Свящ. Савчук і Кудрик, — щоб офіційна назва нашої церкви остала та сама, що була, а то „Українська Греко-Православна Церква в Канаді“.

Мих. Стечишин і о. Новосад, — щоб надрукувати статут Брацтва і церковних громад.

о. Савчук і о. Самець, — Собор висловлює Впреосв. митрополитові Германосові найширішу подяку за його заохочування нашою Церквою.

Свящ. Кудрик і Ю. Стечишин, — Собор пересилає Українській Автокефальній Церкві на Україні і її діячам братський привіт і признання за їх дотеперішню роботу для добра і слави українського народу.

Собор закінчивши ширим і палким заклинком Впреосв. Архiepіскопа Івана до ширі праці на честь і користь Рідної Церкви — і відпіванням „Достойно єсть“, і „Ще не вмерла України“ та „Не пора“.

НОВА БЛАГДАТЬ В ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ.

(Толстой, Ман.).

В наші сторони прибув недавно висвячений еп. Будкою ксьондз Бартман, який хвалиться, що він є не тільки попом, але й адвокатом.

З його приходом декотрі стали підозрювати націоналістичність нового ксьондза, бо, мовляв, Бартман походить на імя німецьке, або яке інше. Але най там, аби був добрий греко-католик та щоб шанував наш греко-католицький обряд, та наш народ. Він і так не був би першим чужинцем між греко-кат. духовенством.

Недавно в його сусіда була поминальна Служба Божа, яку ксьондз Бартман відправляв в хаті, бо на Толстой греко-католики своєї церкви не мають. На сю оказію запросили мене й мою жінку. Ані я, ані моя жінка в часі богослуження і при обіді не бачили, щоб ксьондз Б. хоч один раз перехрестився так, як наш обряд велить, то є три рази, але все тільки один раз і то цілою долонею. А як молився за померлих, то також молився не в такій порядку, як ми греко-кат. привикли. бо коли ми молимося, то говоримо „Отче наш“ і т. д., а о. Б. зачинав від „Богородице Діво“. Я жоден як тримав до хресту в кума Ігнація в косьцолі, то бачив, що ксьондз Броніслав хрестився точно так, як ксьондз Бартман, а також все починав молитися від „Здоровсь Марію“.

Дуже мені се не сподобалося. Не сподобалося мені відправа на лад ксьондза Броніслава. Може воно не гріх і так молитися та хреститися, але пощо нам греко-кат. своє покидати, а приймати з косьцолом? А воно, ті нові ксьондзи, бачите таке роблять, що своє старе покидають, а чуже вводять в нашу греко-кат. церкву. Попередники о. Бартмана вже навіть причащали так, як ксьондз Броніслав, т. є пальцями, а не ложечкою.

Ксьондз Бартман також сварив нас, пощо ми віддали церкву православним Українцям. Мовив: Ви спали, а чорти не спали і забрали церкву. Але то нічого. Ви тримайтеся. Хочби вас було лиш п'ять, то я з вами. А як і всі підете до православ'я, то я таки останусь при католицькій церкві, бо католицька віра не пропаде. Але не журіться, Ми ще буде-